

Hajdumegye köz. biz. ülése.

1884. febr. 11-én tartott ülése. Elnök: Gr. Degenfeld-Schomberg József főispán...

Tüzeset Szoboszlón egy fordult elő ismeretlen okból, de ez nagyobb mértékű nem volt.

A honvédelmi ügyben kiválóbb mozzanat nem történt. Az ujonczosok elmozdításai befejezték...

A közlekedési viszonyokra nézve különösebb eset elő nem fordult. A budapest-n. v. radi országúton...

A hazipénztár állása: bevétel a múlt évi maradvánnyal 4712 frt 18 kr. kiadás 3503 „ 84 „

Az ügyforgalom következő volt: hátrány ájtott a múlt évről 238 ügydarab. érkezett január hóban 1139 „

Fegyelmi vizsgálat a múlt január hóban két esetben lett elrendelve.

Kir. ügyész január havi jelentése a bősziroményi fők fogház állapotáról. A letartóztatottak forgalma volt 56, ebből szaporodás 14 foygás 9 fő volt.

A letartóztatottak között 2 fegyelmileg is büntetve volt.

Szükséges 2 esetben volt. Egyik szökevény önként jelentkezett, a másik a személyzet által elfogatott.

Tiszti főorvos havi jelentése 1. Az egészségi állapot a megye legnagyobb részében a múlt havinál rosszabb volt.

2. Betegülések jóval nagyobb számban fordultak elő, különösen a légző szervek horutos és lobos bántalmi, mint a múlt hóban.

Járványosan a vörheny uralkodott B-Ujvárosban. Új év óta febr. 3-ig 77 betegülési eset közzül 38 halállal végződött, melyből 16 eset tisztán diphteritis volt.

Ugyane baj a megye többi községeiben is kezd mutatkozni, p. o. Bősziroményben, Szoboszlón, Földesen és Sámsonban s e kör megállítására erélyes intézkedések hozatnak javaslatba.

A »DEBRECEN« TÁRCZÁJA.

A VÉN PERSELYES.

KÖNYVES TÓTH KÁLMÁNTÓL*) (Ajánlva Jókai Mórnak.)

Debreczen városa páratlan lelkesedéssel fogadta a Jókai-párt. Az ünnepély fénypontja azonban a nagyszerű fáklyás zene volt.

A fáklyásmenet elvonulása után a házigazda, Csanak József ur asztalánál családias körben kedélyes beszélgetés közt vacsoráltak.

Vacsoraközben előhozakodtak egyről-másról s véletlenül szóba jött a debreczeni ispotály is. Jókai lakott Debreczenben, többször fordult itt meg, de az ispotályról alig hallott még s érdeklél hallgatta, a mit ez intézetről egyet-mást elmondott.

A „P. H.“-ből vesszük át, felhatalmazva azon kijelentésre, hogy átvételére szerző egyedül lapunknak adott engedélyt.

Másod sorban a diphteritis különösen a vörhenyvel együtt szerepelt B-Ujvárosban, hol 16 haláleset s Bősziroményben, hol 4 haláleset fordult elő ezen betegség folytán.

Végül P-Ladányban fordult elő a küteges hagymáz egy esete.

3. A halálozás hasonló a múlt havihoz. Január hóban elhalt 413 egyén s így 1000 lakosra 3.38, — évi átlagban 40.56% esik.

4. Rendkívüli haláleset történt: egy csendőr golyó általi öngyilkossága Nánáson, egy kötel általi öngyilkossága Nádudvaron, és egy tagyás Kabán.

Ezen jelentés folytán a városok polgármesterei és a szolgabírák körülményesen utasítottak a járványok terjedésének megállítására.

Kir. tanfelügyelő jelentése. Az iskoláztatás jeles volt 6 községben: Bősziroményben, Egyeken, Alsó Józsan, Nánáson, Szóvaton és Sámsonban. Jó 5 községben volt u. m. Kabán, Felső-Józsan, M.-Pécsen, Tegláson és Tetélenen; — kielégítő 3 községben: Csegén, Földesen és H.-Dorogon; — rossz 5 községben: Hadházon, P-Ladányban, Nádudvaron, V.-Pécsen; — igen rossz, B-Ujvárosban.

Ertesülések szerint P-Ladányban zsidó iskolák vannak. Ezeknek kipuhatására községi előjáróság azzal utasított, hogy azokat haladéknél zárassa be, s a benne működő tanítóknak, valamint a szülők neveit a 20994/1883 sz. közköztartásügyi miniszteri rendelet értelmében leendő megbüntetése végett — azzal jelente be.

A megejtett vizsgálat folytán 4 zugiskola fedeztetett fel. u. m. Heuman Jakab, Zukker Bénéiamin, Spitz Sámuel és Veidring Mayer (szittya nevek) zugiskolái, melyek azonnal bezárattak s a növendékek a felekezeti községi iskolába felrendelték és fel is járnak. A szülék ellen a bíróság, — miután ellenszegülés nem történt — a fenti számú miniszteri rendelet értelmében nem alkalmaztatott.

Bár Hadházon az iskoláztatás javult, mégis 297 tanköteles nem jár iskolába. Ide vonatkozólag javasoltatik, hogy a polgárm. utasítások, miszerint azon tanköteleseket haladéknél rendelje fel.

A v.-pécsi előjáróság — szolgabíró útján az iskolába nem járó tankötelesek felrendelésére hasonlóan utasítatni javasoltatik. Földes, Nádudvar, P-Ladány előjárói és Dorog város polgármestere hasonló szellemben utasítatni javasoltatik.

B. Ujvárosban iskolában nem járt 6—12 éves 924; 13—15 éves 355, vagyis összesen 1279 tanköteles.

Járási szolgabíró utasítatni javasoltatik, hogy ez ügyben szigorú vizsgálatot tartson.

Kir. adófelügyelő havi jelentése szerint januárban befizetett állami egyenes adó címen 30570 frt 39% kr, a múlt évi január havinál az eredmény 5658 frt 86% krral rosszabb.

Adófizetési halasztás januárban nem engedélyeztetett.

Tárgyvaltozás folytán 486 frt 07 kr adó leiratott.

ten zárják le szemekiket. A reformáció után néhány tized év múlva már állott s azóta folyvást virágzik ez intézet! Város és egyház közösen tartják fenn. Olyan jól találják itt magukat az öregek, hogy példabeszédé vált ez a közmondás a szegények ajkán: „megsegít meg engem az isten, hogy az ispotályba kerüljek.”

Debreczennek egyik elfeledett nevezetése ez az ispotály. Múltó a megtekintésre, de nagyobbrészt elmellőzik. Pedig épen ott van a vasuti indóház mellett egyszerű templomával s szegényházaival. Mit is néznének ezen azok, akik Debreczenbe vetődnek? Kit érdekelné az a százötvenhat öreg, az a huszonnégy perselyes, kiknek hátrára a dékán minden pénteken reggel fellakoltja a perselyeket, hogy a városban kéregessenek az intézet fenntartási költségeinek fedezésére? Még magában a városban is sokan találkoznak, kik az intézet helyiségeit, berendezését sohasem látták. Pedig ez intézet területén olyan iskola van, mely ritkítja páriát olyan rózsatelep, mely illatárját messze árasztja szét.

Az elmultró nyáron egy angol nézett itt meg mindent, meg is kóstolta az ételt, le is rajzolt egy vén perselyest, s örömmel mondá, hogy ehhez hasonló ősi intézményt nem ősmern. Mindezt elbeszéltem Jókai előtt, s hiszem hogyha másnap el nem kell vala utaznia, ezt az eddig előtte ősmertell debreczeni nevezetességet is megismerléli.

Elutazása után másnap beállit hozzám egy vén perselyes, az öreg István bácsi, s kéri, hogy adnám át olvasás végett ama lapokat, melyek az ünnepélyességeket tartalmazták.

— Mert hát, kérem alászan, tette hozzá, miközben felsőhajtott — nagyon jól ősmertem én azt a nagyságos urat, mikor még nekem is állott a világ, tudom, hogy nem emlékeznék rá, pedig bizony sokszor megszorogatta kérges tenyeremet.

Letöltetem s kértem, hogy közölné velem multját. A nyolczvan éves öreg csak törede-

A kereseti adó I. II. osztálya, a házbér és háztartási adó kivettett s ide vonatkozólag a további eljárás folyamatban van.

A dorogi, nánási és nádudvari adóvéghajtók január hó végével működésüktől felmentettek

* Magvizsgáló állomás. Gazdaközönségünket előre is figyelmeztetjük azon régen várt helyes intézkedésre, melyet a földmívelési miniszter az országban vagy 6 különböző helyen, így városunkban is létesített a gazdasági tanintézetben.

Ennek czélja a vetőmagkereskedést ellenőrizni s ez által a földmívelő gazdák és kertészek érdekét, az e téren előforduló hamisítások és visszaélések ellen megvédeni. Tudjuk mennyire boszantó és kiszámíthatatlan károkat okoz sok magkereskedőnek azon eljárása, hogy a tőlük hozott vetőmag helyett mindenféle szemetet, nem csirázó magokat és gyomokat küldenek, jó pénzért a gazdáknak. Ki sajnálná azon csekély fáradságot a mely a befordulással jár a magvizsgáló állomásnak, — midőn a drága pénzért hozott luczerna magban, amely a szabadszemmel való és bármely praktikus móddal lett vizsgálatnál kikerülő figyelmünket; pontosan kimutatja minden díj nélkül, — hogy menyi a használatatlan mag, — mennyi a gyom mag és mennyi az aranka.

Hogy esik az a gazdának, mikor nagy fáradsággal előkészített tiszta földjébe elveti a drága luczerna magot s két év múlva az aranka miatt u y tönkre megy vetése, hogy azon a helyen tovább luczernát nem is termelhet. Sőt a magvizsgáló állomás beleavatkozik a magkereskedők kezeleésébe és azoktól magvakat vásárolva azokat megvizsgálja felszólítás nélkül is és ahol kártékony hibákat talál azonnal felszólal és megueveze a magkereskedőt s annak portékájára figyelmezteti a gazdákat. De egyszerűen milyen haszna lesz ebből a lelkiismeretes magkereskedőnek, vagy a vetőmagot termelő gazdának, ha készletét előre megvizsgálhatja s a vető magvizsgáló állomás pecsétjével lezárt szakokban árulhatja a vetőmagot, az ilyen kereskedő, vagy termelő, áruját csak mindenki szivesebben és még több ártért is veheti mint a bizonytalan magvakat. A vizsgálatért csupán a kereskedők fizetnek díjakat, de oly csekélyek lesznek azok is, hogy azokkal tisztán, a néha nagyon fáradságos vizsgálatokra tett kiadások lesznek némileg fedezve, de a vizsgáló személyzet fáradságát meg nem térítik. eldátul az aranka magnak s a z alékokban való kimutatásáért 50 kr jár, a csirázó képességű szálalékszerinti meghatározása 1 frt s így tovább. Az állomás egyik tanár vezetése és felelőssége mellett fog állni, minden a legpontosabban, hiteles könyvekbe vezetetik, s törvény előtt az állomás véleménye minden más szakértők bizársával dönteni fog. Rövid nap alatt — ha a terjedelmes felszerelés berendezés készen lesz — rendszeresen közhírré fognak tétetni a tudnivalók és szabályzatok s az állomás működését megkezdni, átvölzöljük s kívánjuk, hogy e nemzetgazdasági fontossággal bíró intézmény vidékünkre minél több hasznot hajtson, de egyuttal felhívjuk földmívelő gazdáink figyelmét az intézmény fontosságára.

A kereseti adó I. II. osztálya, a házbér és háztartási adó kivettett s ide vonatkozólag a további eljárás folyamatban van.

A dorogi, nánási és nádudvari adóvéghajtók január hó végével működésüktől felmentettek

* Magvizsgáló állomás. Gazdaközönségünket előre is figyelmeztetjük azon régen várt helyes intézkedésre, melyet a földmívelési miniszter az országban vagy 6 különböző helyen, így városunkban is létesített a gazdasági tanintézetben.

Ennek czélja a vetőmagkereskedést ellenőrizni s ez által a földmívelő gazdák és kertészek érdekét, az e téren előforduló hamisítások és visszaélések ellen megvédeni. Tudjuk mennyire boszantó és kiszámíthatatlan károkat okoz sok magkereskedőnek azon eljárása, hogy a tőlük hozott vetőmag helyett mindenféle szemetet, nem csirázó magokat és gyomokat küldenek, jó pénzért a gazdáknak. Ki sajnálná azon csekély fáradságot a mely a befordulással jár a magvizsgáló állomásnak, — midőn a drága pénzért hozott luczerna magban, amely a szabadszemmel való és bármely praktikus móddal lett vizsgálatnál kikerülő figyelmünket; pontosan kimutatja minden díj nélkül, — hogy menyi a használatatlan mag, — mennyi a gyom mag és mennyi az aranka.

Hogy esik az a gazdának, mikor nagy fáradsággal előkészített tiszta földjébe elveti a drága luczerna magot s két év múlva az aranka miatt u y tönkre megy vetése, hogy azon a helyen tovább luczernát nem is termelhet. Sőt a magvizsgáló állomás beleavatkozik a magkereskedők kezeleésébe és azoktól magvakat vásárolva azokat megvizsgálja felszólítás nélkül is és ahol kártékony hibákat talál azonnal felszólal és megueveze a magkereskedőt s annak portékájára figyelmezteti a gazdákat. De egyszerűen milyen haszna lesz ebből a lelkiismeretes magkereskedőnek, vagy a vetőmagot termelő gazdának, ha készletét előre megvizsgálhatja s a vető magvizsgáló állomás pecsétjével lezárt szakokban árulhatja a vetőmagot, az ilyen kereskedő, vagy termelő, áruját csak mindenki szivesebben és még több ártért is veheti mint a bizonytalan magvakat. A vizsgálatért csupán a kereskedők fizetnek díjakat, de oly csekélyek lesznek azok is, hogy azokkal tisztán, a néha nagyon fáradságos vizsgálatokra tett kiadások lesznek némileg fedezve, de a vizsgáló személyzet fáradságát meg nem térítik. eldátul az aranka magnak s a z alékokban való kimutatásáért 50 kr jár, a csirázó képességű szálalékszerinti meghatározása 1 frt s így tovább. Az állomás egyik tanár vezetése és felelőssége mellett fog állni, minden a legpontosabban, hiteles könyvekbe vezetetik, s törvény előtt az állomás véleménye minden más szakértők bizársával dönteni fog. Rövid nap alatt — ha a terjedelmes felszerelés berendezés készen lesz — rendszeresen közhírré fognak tétetni a tudnivalók és szabályzatok s az állomás működését megkezdni, átvölzöljük s kívánjuk, hogy e nemzetgazdasági fontossággal bíró intézmény vidékünkre minél több hasznot hajtson, de egyuttal felhívjuk földmívelő gazdáink figyelmét az intézmény fontosságára.

A nagy „T.“ Debreczen, febr. 13. Adatik tudtára annak, a kit érdekel,

hogy a nagy „T.“ volt valamikor regényíró is.

Igy adja ezt elő a helybeli kormánylap hétfői vezércikkében... maga.

Az ám! emlékszünk! Ó volt az, a kinek mikor a regényeit olvastuk, azt kívántuk, hogy bár maradt volna politikusknak, mikor pedig a politikai cikkeket olvastuk, akkor már megnyugodtunk volna abba is, hogy akár sohasem irt volna egyebet, mint... regényt!

Tudtukra adja továbbá a nagy „T.“, hogy őt nem a kritikusai riasztották vissza a regényírástól, mert — ugymond — néki „erős ideg zete van.”

„A minthogy igaz is”, mondand erre a népszimű vénasszonya, mert ahhoz a sok politikai légváltoztatáshoz, melyen a nagy „T.“ átment, csakugyan elkel az erős idegzet. Hanem ha már néki oly erős az ideg zete, kár hasonlót föltennie a regényolvasó publikumról, a melyet minden előkészítés nélkül, egész kíméletlenül hoz rémületbe azzal a fenyegetéssel, hogy ő „talán még nem egészen” vált meg a regényírástól.

Uram Jézus ne hagyj el! Hát megint lesz „Anyák bűne”? No de ne csüggedjünk. A fenyegetés erős, de hát a kormányparti vezércikkben most sok olyan fenyegetést találunk, a mely — épen mint a száraz mennykő — lecsap, de nem gyújt!

A vezércikk czime „A három troubadour”, értven alatta Apponyit, Horánskyt és Szilágyit, mint a kik oly erősen kritizálták Tiszát, mint a nagy „T.“-betűt a saját kritikusi.

Tauulság: Oly kevésé rendíthetik meg a kritikusok a Tisza nagyságát, mint a hogy a nagy „T.“ nagyságának nem ártottak meg a kritikusi.

Megható szerénység, az igaz! De hát mért ne ősmernők el, hogy Tisza épen oly rossz politikus, a miúró sz regényíró volt és les z a nagy „T.“?

Eddig a dolog kómikuma. És most következik az, a mi a dologban valóban szomorú. Egy cynikus vallomás, a mely szerint „T.“ azért hagyta el a szépirodalom terét, „mert szépirodalomból még mindig nem lehet édes hazánkban megélni.”

Az embert végzete megveri írói képességgel. Megveri, mert ha p. o. bogárnak, csizmadiának vagy kefekötőnek születik, marad szolid és realis munkás embernek. De mert író, a ki nem tud azon kevésből megélni, a mit édes hazánkban a tollalá kereshet: eladja magát és lesz először földfelszólító, aztán szöröstül-böröstül tulajdona azon kormányának, a mely nem törődik vele, ha a magyar földet idegen faj foglalja el csellel és erőszakkal.

Szerencsétlen irodalom, hogy nem tudod kon adat meg. Hozzánk is bekvártélyoztak egy hadnagy urat. Megértették egymást a leányommal, — ki, hogy már egyik szót e másikba öltöm — nem volt ám az utolsó között, mert német szón is volt, ugy olvasott akár egy diák — egyszóval jól ki volt nevelve.

A hadnagy ur elvette s a lakadalom után egy hétre feleségével együtt Erdélyországba ment, odarendelték ezredét s felesége is követte. Félév sem telt bele, szegény leányom visszerült, de gyászruhában. Férje a csatamezőn lelta halálát. Majd nemsokára egy szép kis unokában gyönyörködhetünk. De keserű öröm volt ám ez is. Szegényke! nem ősmernette apját. Mi annál jobban szeretjük. Bekövetkezték a szomorú napok. A magyar bankó rajtuk veszett. De azért biztunk, hogy majd megsegít a jó isten. Özevgy leányomnak akadt volna több izben szerencséje, de ő csak egyetlen gyermekének élt, na meg aztán gondoskodott arról is, hogy Erzsike lányom minő nevelésben részesüljön. Ez talán még szebb volt Juliskámnál is. A szerencsétlent épen szépsége buktatta meg. Egyszer csak eltűnt a háztól. Egy hivatalnok szöktette el. Kerestem, kőrböztettem. Mindhiában! Ez volt a második seb szívünkön. Mintha az ur haragja kiszemelt volna bennünket, egymás nyomában jött ránk a csapás. Özevgy leányom gyermeke volt minden örömnök.

Szépen fejlődött, nem kímeltünk semmi költséget, csakhogy ember váljék belőle. Felkulták azt is német szóra a Szepességre s mikor már haza kellett volna jönnie egy pár hónap múlva, megjön a hire, hogy a szerencsétlen gyermek a Hernád vízében forródvén, nyomtalanul eltűnt. Ennyi csapás torlódott össze fejünk felett. Szegény anyja, ki különben is nagyon érzékeny volt, napról napra hervadt. Hosszas betegség nagy költsézzel jár. Az örökös aggodalom meg a munkától is elvette kedvem. Naponkint alább-alább száloltunk; szegény feleségem özevgy leányommal együtt busongott, együtt hervadt. Amaz egyet-

len fiát, korán elv unokáját, elve elte. Megtörtök. Hály nyugodott el, mint sem megtudhatta, egy keserű pohár.

Szegény lány mikor egy este k csaknem rongyokba Dehogy ősmertem mintha hatvan év halál, rekedt köhög léből.

Nem ősmert elfojtott hangon. Merőben néztem hol láttam én ilyen nyom azonban rögt.

Szent Isten jait — te vagy Erz állapotban! Szegény hová jutottunk!

Csakugyan Erz első a szerencsétlen. Megtört, megtört s pillanatig forrt bent szó, hogy nem ősemletem kezemet — de nem szóltam nyatlott, a mint láthatólván így szólhatni!

Sirtam. Még o volt a keserű pohár volt már kórház; szaporodott. Mivel telkendi kezdtem felejttem az imá az, ki a pokol torke.

Lehet-e csodál zótt adósságom egy csak azon vettem és

lekesíteni modern dalom, hogy a Csokonai V. Mihá tud t a k ehezni.

Most a dicsőség ama bizonyos séről szintén csak után kell tudni.

* Eskü tét tartá hitelesítést letette az esküt, nok, tart. honvéde vezet t. aljegyző a megyében közsé es esküt Kál m derék ügyvéde Gula és dr. P á ezultal nem tette az alispán hatalm tőlük.

* Gr. Degen pán, a megyei ér 5 órára a megyei képviseltesége ügy be. melven a n ökké az egybe Gr ün v a l d J ö nök felhívta az é tén megjelent Sz tanár. a kiállítás tétő értékezést k násokozás megkezt tartaná czelszerint terjesztés alapján értékezlet előadás gozost s eljárnás az értékezlet köny gének szétkölteni felolvasónak az gáért jegyzőkönyv megírven az orsz kiállításal leendő zett tanácsok az le vet gúnteménves k s iparügyi bizotts gyének rendezett f gabirói kerületekbe adata lesz a megye közönségét és a ve arra bírni, hogy minél tömegesebb miután még az ér nak köszönetet n leven. felszólt.

* Felolvasás. szakosztálya. f. hó 5 órákor a városi olvasást rendez. A Viktor: A vas g érdekes mutatóvny Felhívjuk a közönséget.

* A ref. tan f. hó 16-án szomb fiai leány-iskolánál tárog: „Milvnek E Debreczenben.” Ez let tagjai és tanú elnökség.

* Ghiczy B reggel érkezett vá erdőségben rendez ma délután érkez bornagy hihetőleg zik a fővárosba.

